

Co četly v roce 2010 české děti

Knihy oceněné v soutěžích:

**SUK – Čteme všichni
Magnesia Litera
Zlatá stuha**

**Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka
3. ročník projektu na podporu čtenářské gramotnosti**

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO**

2011

Úvodem

Tuto příručku, která je již čtvrtá v pořadí, jsme sestavili na pomoc všem, kdo pracují s literaturou pro děti a mládež, především učitelům základních škol, knihovníkům dětských oddělení veřejných knihoven, případně rodičům. Základem příručky jsou informace o knihách vydaných v roce 2010, kterým dětská čtenářská veřejnost dala nejvíce hlasů v celostátní anketě o nejoblíbenější knihu roku *SUK – Čteme všichni*. Názory dětí doplňuje pohled dospělých, učitelů českého jazyka a knihovníků dětských oddělení veřejných knihoven. Zároveň zde najdete informace o knihách, které byly oceněny v dalších dvou celostátních literárních soutěžích, v nichž se udělují ceny knihám pro děti, *Magnesia Litera* a *Zlatá stuha*.

V dnešní době, kdy je knížka jen jedním z médií, s kterými může dítě pracovat, často slyšíme nářky, že děti nečtou. Osmnáctiletá zkušenost z ankety *SUK* nás opravňuje k opatrnému optimismu: existuje mnoho dětských čtenářů, kteří chodí pravidelně do veřejných nebo školních knihoven a jsou zvyklí číst. Zpravidla také dobře znají nové knihy, které pro ně byly napsány, a velmi často znají jména těch, kteří ty knihy pro ně vytvořili, spisovatele i výtvarníky. Dovedou si také sami vybírat příběhy, které je oslovují.

Existuje však také mnoho dětí, které k tomu, aby propadly kouzlu psaného příběhu, potřebují někoho dalšího. A to jsou vedle kamarádů především dospělí, rodiče, knihovníci a v neposlední řadě učitelé. Jsme přesvědčeni, že právě tito dospělí by měli znát nejen kvalitní nové knihy vydávané pro děti, ale i ty, které se dětem líbí a rády je čtou, i když jejich literární úroveň může být diskutabilní.

Přes všechny pokroky informačních technologií není snadné získávat úplný, rychlý a pravidelný přehled o nových knihách pro děti. A přesně tyto informace najdete v naší příručce.

Na závěr jsme připojili stručnou informaci o tom, co četlo téměř třináct tisíc letošních absolventů prvních tříd základních škol. Jde o informaci o resortním projektu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka“. Velmi nás těší, že po prvním úspěšném ročníku tohoto projektu přibylo mnoho respondentů ankety *Suk ze škol*, které se doposud ankety nezúčastňovaly.

Přejeme vám příjemné prohlížení a byli bychom rádi, kdyby se alespoň některé knihy zde uvedené objevily jak ve školních knihovnách, tak v hodinách literatury.

Akce SUK – Čteme všichni

Největší pozornost jsme věnovali soutěži, kterou osmnáct let pořádá Ústav pro informace ve vzdělávání, Národní pedagogická knihovna Komenského, pracoviště Sukova studijní knihovna literatury pro mládež. Důvod je prostý. Ceny knihám zde udělují dětská čtenářská a pak také učitelé a knihovníci dětských oddělení veřejných knihoven, tedy ti, jimž jsou knihy určeny. Hlasování se každoročně účastní několik tisíc dětí z celé republiky a více než sto knihovníků.

Název akce je odvozen od jména Václava Františka Suka, významného teoretika v oblasti literatury pro mládež a zakladatele jediné vědecké knihovny zaměřené na problematiku literatury pro děti a mládež, Sukovy studijní knihovny literatury pro mládež. Má podobu ankety, ve které hlasují o nejoblíbenější dětské knize vydané v uplynulém kalendářním roce dětská čtenářská a knihovníci dětských oddělení veřejných knihoven z celé republiky.

Cenu dětí získávají první tři tituly s největším počtem hlasů, přičemž není důležité, jedná-li se o původní český, nebo přeložený titul, ani jestli knížka vyšla v prvním, nebo dalším vydání. Jedinou podmínkou je, aby knížka vyšla v příslušném kalendářním roce. Stejná jsou pravidla pro udělení cen knihovníků.

Zároveň vybírá porota učitelů českého jazyka nejlepší tituly z prvních vydání knih českých autorů, které doporučuje Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy jako podklad pro udělení cen ministra školství, mládeže a tělovýchovy *Za přínos k rozvoji dětského čtenářství*. Cenu ministra školství může získat až pět titulů českých autorů, které v příslušném roce vyšly v prvním vydání. Hlavním cílem udělení této ceny je snaha upozornit na opravdu kvalitní, nové tituly literatury pro děti a mládež, které lze doporučit jak pro doplňkovou četbu dětí, tak pro společné čtení při vyučování.

Se vznikem akce *Noc s Andersenem* vznikla i cena čtvrtá, kterou udělují oblíbené knize nocležníci v knihovnách, a ta má název *Cena Noci s Andersenem*.

Ceny získávají autor, ilustrátor, nakladatel, případně další původce díla.

Záměrně jsme do příručky zařadili vedle knih oceněných i žebříček dvaceti knih, které děti v anketě označily za nejčtenější. Vzhledem k tomu, že hlasy do ankety mohou děti poslat jakékoli knize bez omezení, najdete mezi dvacítkou i dívčí romány, dobrodružné a detektivní příběhy, někdy i tituly, které dětem určeny nejsou. Seznam vypovídá mnoho o současném vkusu dětí. Ten by měli znát všichni dospělí, kteří s dětmi v oblasti četby pracují, aby mohli dětskou četbu nenásilně usměřňovat, případně i ovlivňovat.

Snažili jsme se maximálně přiblížit i autory knih, kterým děti své hlasy odevzdaly. Najdete zde proto odkazy na jejich webové stránky, které jsou často velmi důležitým zdrojem dalších informací a jsou tvořeny s cílem zaujmout dětského čtenáře. Další informace o většině českých autorů píšících pro děti je možno získat v dvoudílné příručce *Současní čeští spisovatelé knih pro děti a mládež*, kterou vydal Ústav pro informace ve vzdělávání.

Letos proběhl již osmnáctý ročník akce. Ankety dětí se účastnilo přes 4500 žáků z celé republiky.

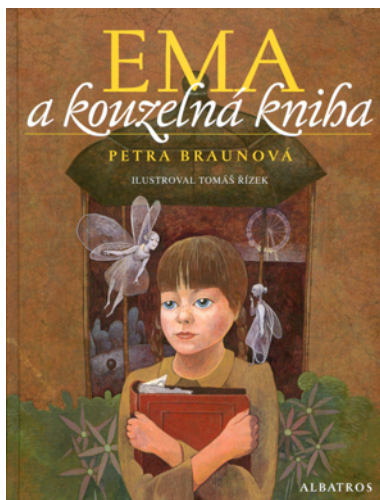
Další informace na www.npkk.cz

SUK 2010

20 nejčtenějších knih – na základě výsledků ankety žáků ZŠ

1. Petra Braunová: Ema a kouzelná kniha (Albatros)
2. Jan Svěrák: Kuky se vrací (Mladá fronta)
3. Miloš Kratochvíl: Pachatelé dobrých skutků. Kouzláci (Mladá fronta)
4. Jeff Kinney: Deník malého poseroutky 3. díl – Poslední kapka (Albatros)
5. Jiří Kahoun: Legrační dům (Ústav pro informace ve vzdělávání)
6. Ivona Březinová: Ať žijí rytíři! (Česká televize)
7. Jiří Žáček: Krysáci (Česká televize)
8. Pavel Šrut: Lichožrouti se vracejí (Paseka)
9. L. J. Smith: Upíří deníky. Temné shledání (Fragment)
10. John Flanagan: Hraničářův učeň. Kniha sedmá – Obléhání Macindawu (Egmont)
11. Renáta Štulcová: Mojmir. Cesta pravého krále (Albatros)
12. Jim Davis: Garfield v plné parádě (Crew)
13. Jiří Kahoun: U všech čertů (Albatros)
14. Petra Braunová: Jak se Vojta ztratil (Albatros)
15. Anthony Horowitz: Horror na dobrou noc 2 :
osmero zlověstných příběhů. (BB/art)
16. Jacqueline Wilsonová: Můj tajný deník (BB/art)
17. Thomas Brezina: Když zavýje pes ze záhrobí (Albatros)
18. Daniela Krolupperová: Josífkův pekelný týden (Albatros)
19. Zdeněk Svěrák: Pan Buřtík a pan Špejlička (Albatros)
20. Jan Jirků: Tlukot a bubnování (Albatros)

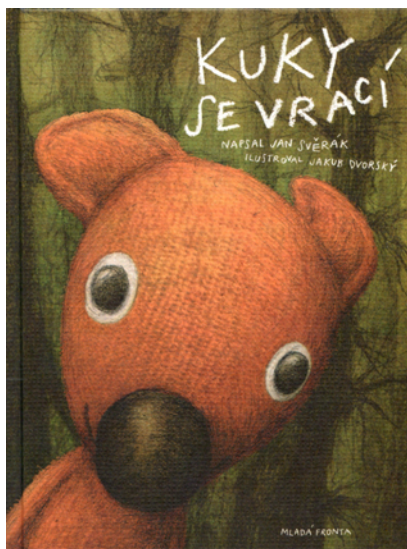
1. místo:

Ema a kouzelná kniha /Petra Braunová; ilustroval Tomáš Řízek – 1. vydání. – Praha : Albatros, 2010. – 94 s.
ISBN 978-80-00-026713-8
www.petrabraunova.cz

Příběh o desetileté Emě, která vyrůstá v sirotčinci, je plný básnivých, pohádkových příběhů, kde se realita snoubí s nadpřirozenými jevy. Ema získá na své výpravě do města kouzelnou knihu, které dorůstají stránky. Celý příběh má hlubší poslání. Je o hledání lásky, přátelství a porozumění. I když nakladatel doporučuje knížku pro čtenáře od sedmi let, s příběhem si spíše poradí starší děti, zběhlejší čtenáři.

2. místo:

Kuky se vrací / napsal Jan Svěrák ; ilustroval Jakub Dvorský
Praha : Mladá fronta, 2010. – 132 s.
ISBN 978-80-204-2293-4
www.sverak.cz

Knižního převyprávění příběhů medvídky Kukyho, který je znám také z filmového zpracování, se ujal Jan Svěrák. Nejmilejší hračku šestiletého Ondry vyhodí jeho maminka do popelnice. Dramatický medvídkův návrat do Ondřejovy rodiny provázejí mnohá neuvěřitelná setkání a napínavé situace. Knižka je vhodná jak pro menší děti, tak pro společné předčítání dětí s rodiči.

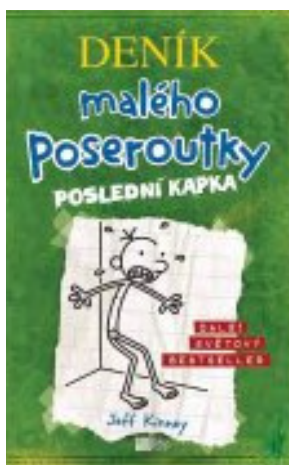
3.místo:

Pachatelé dobrých skutků 3 : kouzláci / Miloš Kratochvíl; ilustrace Milan Starý – 1. vydání - Praha : Mladá fronta, 2010. – 146 s. ISBN 978-80-204-2321-4
www.czechlit.cz/autori/kratochvil-milos

Ve třetím příběhu se dva nerozluční kamarádi pokouší zachránit vlastní kůži před očekávanými tresty za jejich „dobré skutky“. K tomu se potřebují naučit základy magie. I zde si zadělají na řadu průšvihů. Veselé příběhy zaujmou především žáky prvního stupně.

4. místo:

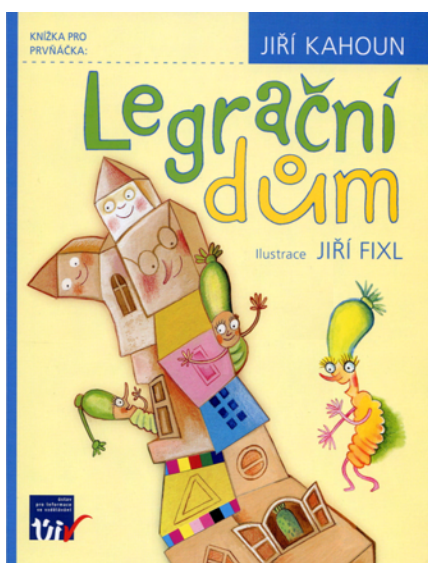

Deník malého poseroutky : poslední kapka / Text a ilustrace Jeff Kinney; z anglického originálu přeložila Veronika Volhejnová – 1. vydání. – Praha : Albatros, 2010. – 218 s. ISBN 978-80-7447-013-4
www.spisovatele.cz/jeff-kinney

Ve třetím pokračování příběhů Gregga se z něj snaží otec opět udělat tvrdého muže, a tak hrozí hrdinovi vojenská škola. Příběh plný humorných situací a nečekaných zvrátů psaný formou deníku pojednává o tom, jak se tentokrát podaří Jeffovi z další prekérní situace vykrotit.

5. místo:

Legrační dům / Jiří Kahoun; ilustrace Jiří Fixl.
– 1. vydání. – Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 2010 – 49 s.
ISBN 978-80-211-0593-5

Knížka vyšla jako druhý titul v rámci projektu MŠMT Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka. Obsahuje krátké pohádky, povídky, básničky a hádanky vhodné pro žáky prvních tříd.

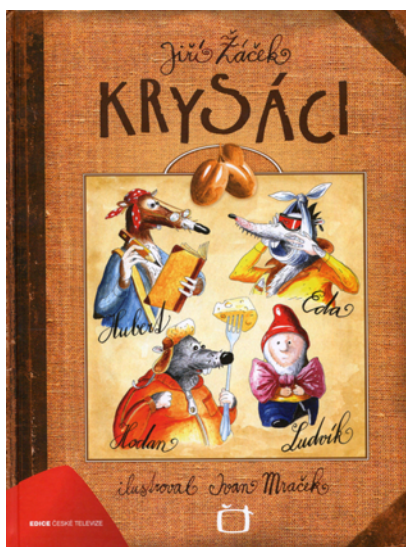
6. místo:

Ať žijí rytíři! / podle námětu Borise Krištofa a scénáře Karla Janáka ke stejnojmennému televiznímu seriálu; napsala Ivona Březinová – 1. vyd. – Praha : Česká televize, 2010. – 206 s.
ISBN 978-80-7404-053-5
<http://ivonabrezinova.cz>

Dobrodružný příběh ze středověku, v němž děti rytíře Martina z Vamberka musí čelit napadení ze strany jejich souseda, zákeřného a závistivého Albrechta z Krvenos. Ten se snaží získat jejich majetek poté, co našel Martina z Vamberka z čarodějnictví. Záhy poznává, že děti nebudou jen slabým soupeřem.

7. místo:

Krysáci / Jiří Žáček, ilustroval Ivan Mraček – 1. vydání.
Praha : Edice České televize, 2010. – 85 s.
ISBN 978-80-7404-043-6
www.jirizacek.cz

Příběh znají děti z televizního zpracování. Vypráví o dvou krysácích, kteří žijí na skládce nedaleko Vizovic. Žijí poklidně v zásuvkách starého šicího stroje se svým kamarádem, sádrovým trpaslíkem Ludvíčkem, do té doby, než se na smetišti objeví potkan Eda, dobrodruh z Prahy, který nesnáší nudu. Od jeho příchodu se život starých kamarádů od základů změní.

8. místo:

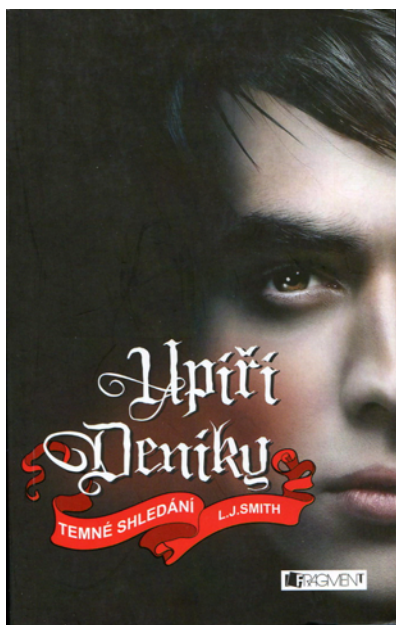

Lichožrouti se vracejí / Pavel Šrut; ilustrace Galina Miklínová – 1. vyd. – Litomyšl : Paseka, 2010. – 181 s.
ISBN 978-80-7432-06-6

Pokračování příběhů Lichožroutů, ve kterém se přesuneme do Afriky a seznámíme se podrobně se životem tamních Lichožroutů, s lichožravými rostlinami i s novým dobrodincem těchto tvorů, americkým milionářem.

9. místo:

Upíří deníky : temné shledání / L. J. Smithová; z angl. orig. přel. Lucie Schürerová – 1. vyd. – Havlíčkův Brod : Fragment, 2010. 271 s.
ISBN 978-80-253-069-8

Další z mnoha dílů upíří ságy, která je celosvětově známá z filmového zpracování, řeší opět milostný trojúhelník.

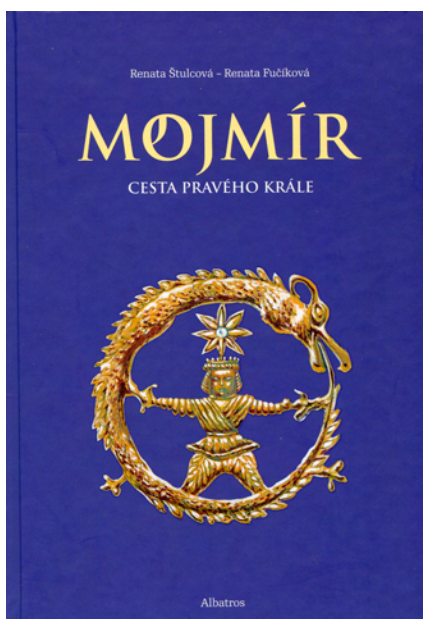
10. místo:

Hraničářův učeň – kniha sedmá : obléhání Macindawu / John Flanagan; z angl. orig. přel. Zdena Tenklová – 1. vyd. Praha : Egmont, 2010. – 318 s.
ISBN 978-80-252-1381-0
<http://us.penguin.com>

V sedmém díle fantasy ságy hrdina Will pokračuje v záchraně krásné Alyss. Musí dobýt zpět hrad, ovládaný sirem Kerenem a jeho zloduchy. Navíc se za hranicemi království Alazuelů shromažďují divoké klany, které chtějí království zničit.

11. místo:

Mojmír : cesta pravého krále / Renata Štulcová ;
ilustrovala Renata Fučíková
V Praze : Albatros, 2010 – 299 s., [32] s. barev. obr.
příl.
ISBN 978-80-00-02488-2
www.renatastulcova.cz

Knížka vypráví o putování dvanáctiletého Mojmíra z mocného královského rodu v doprovodu rytířů templářského řádu z Moravy přes hedvábnou stezku, Tibet a Čínu až do Mongolské říše, kde vládne dynastie potomků Čingischána, odkud pocházela jeho matka. Mojmír musí ale naplnit dávnou věštbu... Jedná se o převyprávění příběhu o moravském králi Ječmínkovi.

12. místo:

Garfield v plné parádě / Text a ilustrace Jim Davies. – 1.
vyd. Praha : Crew, 2010 160 s.
ISBN 978-80-7449-013-2
www.garfield.com

V tomto dílu najdeme dva díly oblíbeného komiksu, které vyšly původně černobíle. Nová barevná verze obsahuje příběhy Garfield váží slova a Garfield slízne smetanu!

13. místo:

U všech čertů / Jiří Kahoun ; ilustroval Ivo Houf
Praha : Albatros, 2010 – 92 s.
ISBN 978-80-00-02446-2

Deset pohádek o čertech z pera známého spisovatele nepostrádá , jako všechny jeho příběhy, typický humor. S čertem Camfourem, Šmourou a dalšími se děti dozvídají, jak se čerti učí, jestli musí malí čerti také poslouchat a mnoho dalších zajímavostí ze života českých, v podstatě laskavých, čertů.

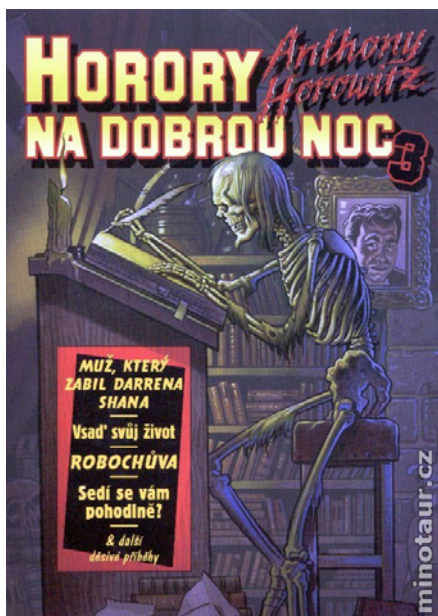
14. místo:

Jak se Vojta ztratil / Petra Braunová ; ilustrovala Olga Ptáčková
V Praze : Albatros, 2010 – 61 s.
ISBN 978-80-00-02620-6
www.petrabraunova.cz

Příběh o malém Vojtovi, který se ztratil v městě, splňuje všechny předpoklady pro první čtení. Žije na vesnici a občas se ztratí. Pravé dobrodružství ale zažije na návštěvě u strýčka, který bydlí v krajském městě, kde se Vojta ztratí opravdu. Při hledání cesty ke strýci zažije mnohá dobrodružná setkání. Vše dobře dopadne a Vojta se přesvědčí, že už není malý chlapec a že umí vyřešit mnohé problémy sám.

15. místo:

Horory na dobrou noc : osmero zlověstných příběhů / Anthony Horowitz; z angl. orig. přel. Zdeněk Hofmann – 1. vyd. – Praha : BB/art, 2010 – 145 s. ISBN 978-80-7381-833-3 www.anthonhorowitz.com

Devět hororových příběhů s dětskými hrdiny z pera předního anglického spisovatele, autora mnoha známých knih i televizních seriálů (Vraždy v Midsomeru, Foylova válka...). Snoubí se zde hororové prvky s typickým anglickým humorem.

16. místo:

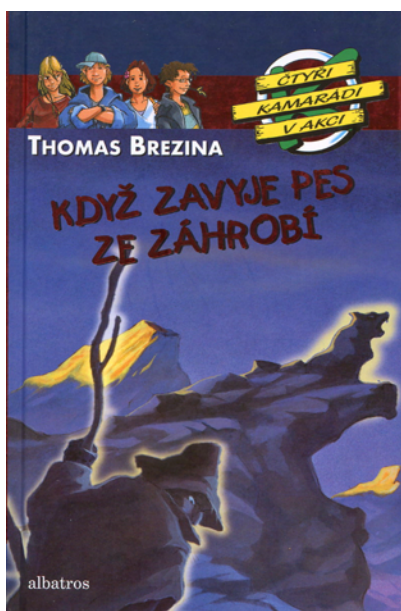

Můj tajný deník / Jacqueline Wilsonová; ilustrace Nick Sharatt; z angl. orig. přel. Daniela Feltová – 1. vyd. Praha BB/art, 2010 – 193 s. ISBN 978-80-7381-678-8 www.jacquelinewilson.co.uk

Základem knihy celosvětově oblíbené spisovatelky je její skutečný deník, který si psala v roce 1960, kdy jí bylo čtrnáct let. I když se reálie za ta desetiletí změnily, hlavní v životě dívek zůstává stejné: hledání vlastní identity, lásky a přátelství.

17. místo:

Když zavyje pes ze záhrobí / Thomas Brezina; ilustrace Jan Brick; z něm. orig. přel. Alena Pokorná
1. vyd. – Praha : Albatros, 2010 – 140 s.
ISBN 978-80-00-02533-9
www.thomasbrezina.co.uk

Další ze série příběhů Čtyři kamarádi v akci vypráví o prázdninovém dobrodružství Patti, Tiny, Dominika a Erika na statku v Alpách. Místní obyvatelé děsí vytí tajemného psa ze záhrobí. Podle legendy si tak vyhlíží svou příští oběť. Děti se snaží přijít záhadě na kloub a málem přijdou o život.

18. místo:

Josífkův pekelný týden / Daniela Krolupperová ;
ilustrovala Markéta Vydrová
V Praze : Albatros, 2010 – 72 s.
ISBN 978-80-00-02616-9
www.danielakrolupperova.cz

Ve volném pokračování knížky *Sedmilhář Josífek* prožijeme s Josífkem jeho opravdu pekelný týden. Začal nešťastnou návštěvou zoologické zahrady s neoblíbenou tetou, pokračoval několika nepříjemnostmi, které způsobila jeho mladší sestřička Hanička a za které byl pokárán Josífek a navíc ještě musel psát za domácí úkol vyprávění o své rodině. Postěžoval si v něm na všechny rodičovské zákazy a příkazy a uzavřel úvahou, jak krásně by se žilo, kdyby si každý mohl dělat jen to, co chce. A hned druhý den se mu tohle přání splnilo.

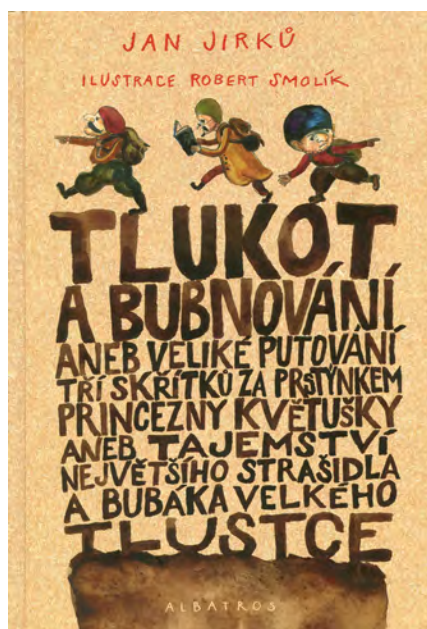
19.místo:

Pan Buřtík a pan Špejlička / Zdeněk Svěrák; ilustrace Jiří Votruba – 1. vydání v této podobě. – Praha : Albatros, 2010. – 60s. ISBN 978-80-0002681-7

Knížka o kamarádství dvou trochu neobvykle vyhlížejících mužů. Ve třech samostatných příbězích sledují čtenáři jejich veselá i napínavá dobrodružství. Dva příběhy vyšly již v sedmdesátých letech, třetí připsal Zdeněk Svěrák do tohoto vydání. Díky autorovu typickému humoru knížka pobaví čtenáře každého věku

20. místo:

Tlukot a bubnování aneb Veliké putování tří skřítků za prstýnkem princezny Květušky aneb Tajemství největšího strašidla a bubáka Velkého Tlustce / Jan Jirků ; ilustrace Robert Smolík – 1. vyd. V Praze : Albatros, 2010 – [46] s. ISBN 978-80-00-02557-5

Pohádkový příběh vypráví nejen o cestě tří skřítků za ukradeným prstýnkem princezny Květušky. Knížka je nevšedně graficky zpracovaná s mnoha ilustracemi a klasické vyprávění se mění často ve formu komiksu.

SUK 2010
Ceny ministra školství, mládeže a tělovýchovy
za přínos k rozvoji dětského čtenářství za rok 2010

Ceny jsou udělovány bez rozlišení pořadí. Jejich hlavním smyslem je upozornit pedagogickou veřejnost na nové tituly české literatury pro mládež, se kterými se dá pracovat ve výuce.

**Za rok 2010 udělila porota učitelů,
kterou jmenoval ministr školství, cenu následujícím titulům:**

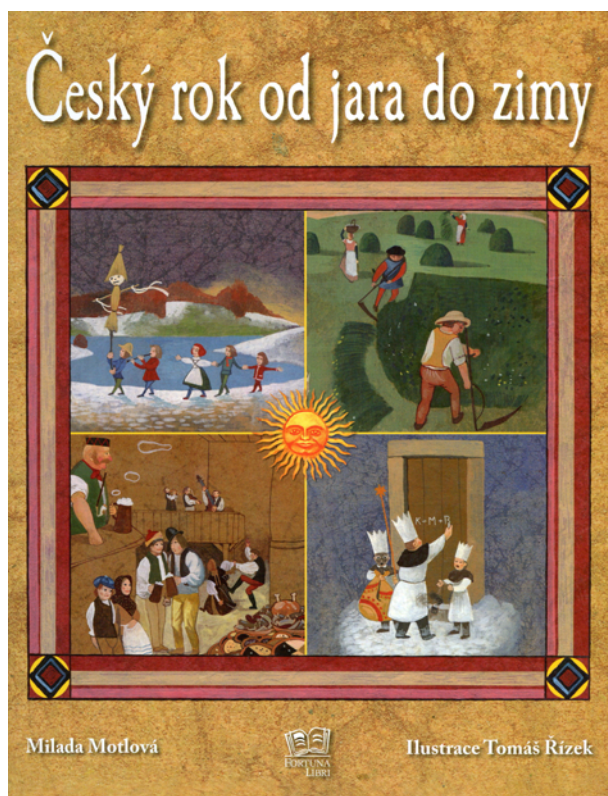
Jan Janků: Tlukot a bubnování

Knížka se umístila i ve dvacítce nejčtenějších knih. Informace o ní hledejte na str. 14.

Renáta Šulcová: Mojmír : cesta pravého krále

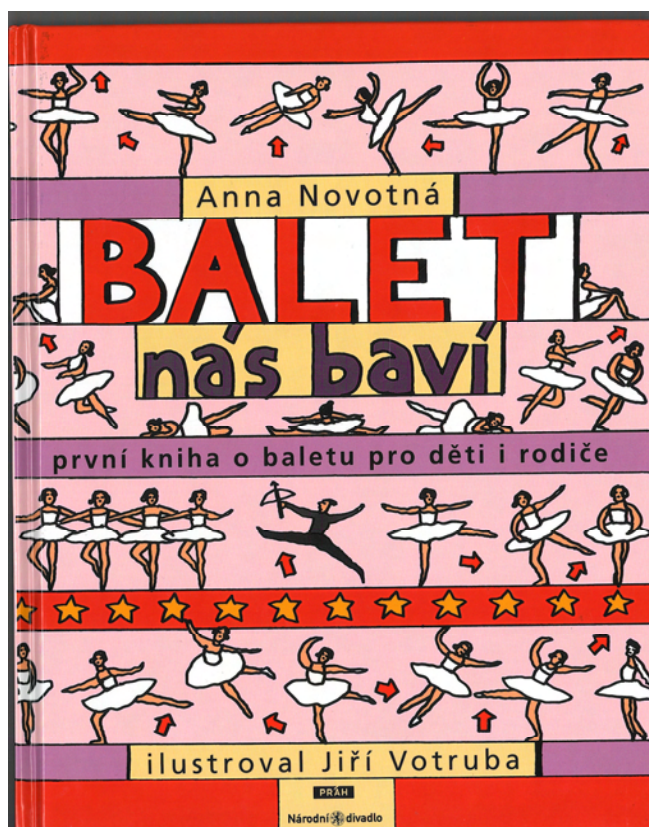
Knížka se umístila i ve dvacítce nejčtenějších knih, informace o ní najdete na str. 10.

Dále byly oceněny následující knihy:

Český rok od jara do zimy / Milada Motlová; ilustrace Tomáš Řízek – 1. vyd.
Praha : Fortuna Libri, 2010. – 323 s.
ISBN 978-807321—522-4

Knihy přináší obsáhlé informace o tom, jak prožívali sváteční i všední dny naši předkové v průběhu kalendářního roku. Najdeme zde i říkadla a texty písniček k jednotlivým ročním obdobím.

Balet nás baví : první kniha o baletu pro děti a rodiče / Anna Novotná; ilustrace Jiří Votruba – 1. vyd. – Praha : Práh : Národní divadlo, 2010. – 137 s. ISBN 978-80-7252-315-3

Bohatě ilustrovaný průvodce světem klasického baletu seznamuje děti nejen s dějem nejznámějších baletů, ale i se specifiky baletní divadelní práce a odbornými termíny z oboru.

SUK 2010 Cena knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP

Cena knihovníků Klubu dětských knihoven je rovněž cenou anketní. Každoročně se hlasování účastní kolem stovky knihovníků soustředěných v klubu. Odráží názor těch, kteří denně s dětskými čtenáři pracují.

1. místo: Petra Braunová: Ema a kouzelná kniha

Knížka se umístila na prvním místě v anketě dětí, informaci o ní naleznete na str. 5.

2. místo: Pavel Šrut: Lichožrouti se vracejí

Knížka se umístila mezi dvaceti nejčtenějšími knihami, informaci o ní naleznete na str.8.

Na druhém místě se umístila zároveň knížka:

Bílá paní na hlídání / Pavel Brycz; ilustrace Eva Sýkorová-Pekárková – 1. vyd. – Praha : Albatros, 2010 – 110 s.
ISBN 978-80-00-02564-3

Perchtu z Rožmberka, známou bílou paní, už nebaví stát jen v rámu a tak si dá inzerát jako paní na hlídání. Ze všech nabídek si vybere neposedná paterčata – kluky - paní Černé. A s příchodem nové paní na hlídání se v rodině začnou dít věci...

3. místo:

Zákeřné keře /Daniela Krolupperová; ilustrace Eva Chupíková – 1. vyd. – Praha . Portál, 2010. – 87 s.
ISBN 978-80-7367-660-5

V pohádkovém příběhu zakleje zlý čaroděj pomocí „zákeřných keřů“ malou vílu ve věčný spánek. Ostatní pohádkové bytosti se jí snaží zlého kouzla zbavit. Cílem příběhu je seznámit malé děti s nejběžnějšími jedovatými rostlinami, se kterými se mohou setkat kdykoli a kdekoli. Knižka je doprovázena názornými ilustracemi.

Výroční knižní ceny Magnesia Litera

Vznik cen *Magnesia Litera* iniciovala skupina lidí se zájmem o současnou českou literaturu, kteří vytvořili Občanské sdružení Litera. Sdružuje všechny významné instituce a svazy, které mají co do činění s literaturou a knihami: Akademií věd, České centrum PEN klubu, Obec spisovatelů, Obec překladatelů, Českou sekci IBBY, Svaz českých knihkupců a nakladatelů, Svaz knihovníků a informačních pracovníků a Nadaci Český literární fond. Ceny Magnesia Litera se udílejí od roku 2002 každoročně na jaře titulům, které byly vydány v uplynulém kalendářním roce. Ceny se udělují v devíti kategoriích, z nichž jedna je právě literatura pro děti a mládež. V každé kategorii jsou nominovány tři tituly, které vybírá porota pro příslušnou kategorii, cenu Magnesia Litera získává titul, jenž získal nejvíce hlasů od všech porot.

Ceny Magnesia Litera získávají stále větší prestiž a oceněné knihy se těší i většímu zájmu čtenářů, což se projevuje i v jejich zvýšeném prodeji. Více informací najdete na www.magnesia-litera.cz.

Cenu Magnesia Litera získal v roce 2010 titul:

Straka v říši entropie : fyzikální bajky ze života /
Markéta Baňková – 1. vyd. – Praha : Petr Prchal, 201. –
137 s.
ISBN 978-80-87003-26-8

Základní fyzikální zákony vykládá autorka jako veselé bajky o zvířatech. Dočteme se třeba, proč se hroch neutopí a další příběhy.

Zlatá stuha 2010

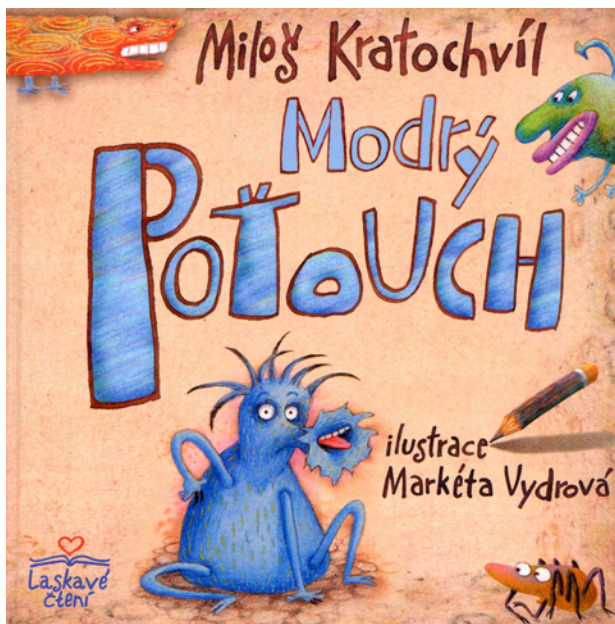
Zlatá stuha je soutěž, která má také za cíl upozorňovat na nové knihy pro děti a mládež vydané za uplynulý kalendářní rok. Vyhlášovatelé soutěže jsou Obec spisovatelů, Klub ilustrátorů dětské knihy a Česká sekce IBBY (International Board on Book for Young People). Je nejstarší soutěží v oboru literatury pro děti a mládež, která u nás po r. 1989 vznikla, poprvé byla vyhlášena v roce 1992.

Soutěž má dvě části, literární a výtvarnou, to znamená, že kniha se hodnotí z těchto dvou hledisek a cenu může obdržet buď v jedné, ve druhé, nebo v obou částech. Za léta své existence prošla vývojem, několikrát se změnily i kategorie, ve kterých byly knihy oceňovány. V posledních pěti letech se kategorie ustálily. V naší příručce sledujeme ceny v literární části soutěže,

Zlatá stuha probíhá dvoukolově. Na Veletrhu dětské knihy v Liberci jsou vyhlášovány nominace na ceny v jednotlivých kategoriích. V každé kategorii může být nominováno několik titulů, které navrhnou odborné poroty; literární, překladatelská a výtvarná. Vlastní udílení Zlatých stuh probíhá v Praze, obvykle v květnu. Zlatou stuhu získává vždy pouze jeden titul z každé kategorie. Může být udělena i Zlatá stuha za nakladatelský počin a výroční Zlatá stuha, která se udílí ze celoživotní dílo významným tvůrcům literatury pro děti a mládež.

Knihy oceněné Zlatou stuhou za rok 2010 Literární část

Knihy pro začínající čtenáře:

Modrý Poťouch / Miloš Kratochvíl;
ilustrace Markéta Vydrová – 1. vyd.
Praha : Triton, 2010 – 110 s.
ISBN 978-80-7387-411

Když se nastěhuje do jednoho domu Modrý Poťouch, začne být všechno vzhůru nohama. Lidé se spolu nejdnou nemohou domluvit a dělají si naschvály. O tom, jak se Poťoucha zbavili, vypráví veselý příběh vhodný i pro začínající čtenáře.

Beletrie pro děti a mládež:

Pavel Brycz: Bílá paní na hlídání

Knížka získala i cenu knihovníků Klubu dětských knihoven SKIP. Informace o ní naleznete na str. 18.

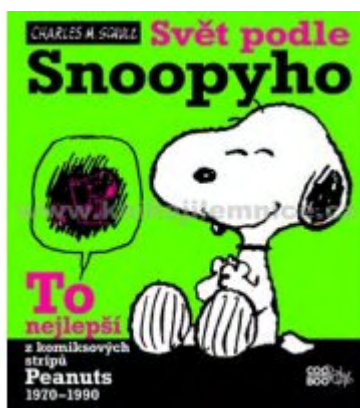
Literatura faktu pro děti a mládež:

Anna Novotná : Balet nás baví

Knížka získala i cenu ministra školství, mládeže a tělovýchovy za přínos k rozvoji dětského čtenářství, informaci o ní naleznete na str. 16.

Překladová část:

Beletrie pro děti:

Svět podle Snoopyho : to nejlepší z komiksových stripů Peanuts 1970 – 1990. / Charles M. Schulz; - 1. vyd. – Praha : Cooboo, 2010 – 200 s.
ISBN 978-80-00-02483-7

Světznámý komiks o bíglovi Snoopym a jeho dětech začal vycházet v padesátých letech minulého století, původně v černobílé podobě. Tento díl shrnuje ve výběru nejlepší příběhy za léta 1970-1990.

Literatura faktu pro děti a mládež:

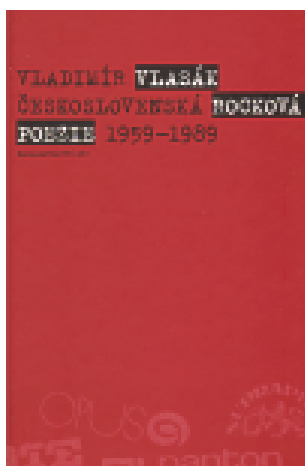
Víš, jak věci fungují? / Joël Lebaume a Clément Lebaume; ilustrace Didier Balcevic; z franc. orig. přel. Sabina Poláková
1. vyd. – Praha : Knižní klub, 2010- 119 s.
ISBN 978-80-0242-2704-7

V knize je popsána činnost 250 předmětů, přístrojů a strojů z našeho nejbližšího okolí formou pochopitelnou pro děti od devíti let. Můžeme se dočíst, jak funguje platební karta, mobil ale i mnohem náročnější zařízení, jako například stavební stroje, metro nebo kosmické rakety.

Zvláštní ocenění Za nakladatelský počin:

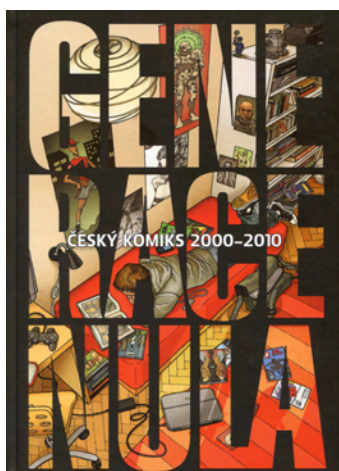
Milada Motlová: Český rok od jara do zimy

Kniha získala i cenu ministra školství Za přínos k rozvoji dětského čtenářství, informace o ní naleznete na str. 15.

Československá rocková poezie 1959 – 1989 / Vladimír Vlasák –
1. yvd. – Praha : Nakladatelství xyz, 2010. – 400 s.
ISBN 978-807388-358-4

V knížce najdeme obsáhlý výběr textů rockových písní, které jsou sdělné i bez hudebního a vizuálního doprovodu. Texty jednotlivých písní doplnil autor sborníku medailonky všech autorů a připojil i jejich diskografii.

Generace nula : český komiks 2000-2010 / [sestavil a
medailony autorů opatřil Tomáš Prokůpek]
V Praze : Plus, 2010 – 159 s.
ISBN 978-80-259-0020-8

Autor sestavil přehledný výčet nejmladší generace českých komiksových autorů, která vstoupila do literatury kolem roku 2000. Práce jsou rozčleněny do pěti tématických celků a doplněny stručnými medailonky autorů.

Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka třetí ročník projektu Podpora čtenářské gramotnosti

Třetí ročník projektu úspěšně skončil v červnu 2011. Dostal se do povědomí poměrně široké čtenářské obce, a tak se do projektu přihlásilo přes 17 000 žáků prvních tříd z 358 škol, což je téměř třicetiprocentní nárůst oproti prvnímu ročníku. Za tři roky trvání projektu jím prošlo 34 000 žáků prvních tříd z celé republiky.

Projekt upozorňuje na nezastupitelnou úlohu četby ve vývoji osobnosti dítěte od prvního ročníku školní docházky. Od toho, jak rychle se dítě naučí číst texty s porozuměním, se odvíjí jeho školní úspěšnost či neúspěšnost, která má význam i pro další uplatnění v životě. Dětem je třeba neustále zdůrazňovat, že čtení je jedna z nejdůležitějších, ne-li přímo nejdůležitější dovednost, kterou se v nižších ročnících základní školy může naučit. Dospělí se musí pokusit dítěti vštípit, že číst je naprosto normální, zrovna tak, jako je normální naučit se získávat informace ze všech v současnosti dostupných zdrojů. Knížka už bude sice navždy jen jedním z informačních médií a informace se budou získávat stále z většího množství dalších, ale základem ještě dlouho bude dobrá technika čtení, bez které informaci nevydolujeme z žádného média.

Dospělí, kteří prvňáčky do projektu přihlašují, mají za úkol celý první školní rok s dětmi v oblasti četby nadstandardně pracovat. Pokud děti přihlašují učitelé, navštěvují s dětmi kulturní instituce v místě bydliště, ať už jde o knihovny, muzea nebo divadla a seznamují je s jejich činnostmi, pořádají besedy s autory nebo ilustrátory, společná čtení dětí s dospělými, dramatizace textů a organizují další velmi pestré akce směřující k probuzení zájmu dětí o knížky. Dětská oddělení veřejných knihoven mají již léta propracované své způsoby, jak děti přes návštěvu knihovny ke knížkám přivést. Není se co divit, že právě tyto knihovny se okamžitě k projektu ve velkém měřítku přihlásily. V řadě případů se však díky projektu prohloubila spolupráce škol a knihoven a zapojili se do ní ve větší míře už žáci prvních tříd.

Projekt probíhá od listopadu do konce května. Všichni, kdo prvňáčky do projektu přihlásili, musí zaslat svá vyhodnocení s uvedením uskutečněných akcí do konce dubna s výhledem na ty plánované ještě do konce školního roku. Úspěšní prvňáčci dostanou jako projev uznání za svou účast knížku. A není to knížka ledajaká. Jedná se o původní českou novinku, která byla vytvořena přímo pro projekt a není v běžné knihkupecké síti, takže se nedá za peníze koupit. Organizátoři projektu si velmi váží toho, že s nimi od počátku byli ochotni spolupracovat přední současní tvůrci české dětské knihy, jejichž jména skýtají záruku kvalitního titulu. Pro první ročník projektu napsala příběh „Okno do komína“ Ivona Březinová a ilustracemi jej doplnila Vlasta Baránková. V druhém roce projektu dostali prvňáčci knížku Jiřího Kahouna „Legrační dům“ s ilustracemi Jiřího Fixla. Letošním prvňákům napsala knížku Daniela Krolupperová a ilustracemi doprovodila Eva Sýkorová-Pekárková. Nazvala ji Zmizelá škola.

Předávání knížek prvňáčkům probíhá důstojně v průběhu června. V některých knihovnách je předávání knih spojeno s pasováním prvňáčků na čtenáře nebo s obdobnými slavnostními příležitostmi. Knížky se předávají například na hradech a zámcích, v kláštrech, na lodích i na obecních úřadech. Knížky dětem předávali zastupitelé obcí, spisovatelé, ilustrátoři nebo herci. Slavnostního předávání se často s prvňáčky účastnili i dojatí rodiče a prarodiče. Předávalo se v Praze, Brně, Plzni, Olomouci, Liberci, Ostravě a dalších velkých městech, zrovna tak jako ve Štítném nad Vláří, Vendryni, Komorní Lhotce

a mnoha jiných malých obcích republiky. Pro vybrané školy z Prahy a blízkého okolí je určeno předávání v zrcadlovém sále Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy za přítomnosti autora, ilustrátora a významných pracovníků ministerstva.

Děti z Moravy, pro něž je Praha přece jen dost vzdálená a cesta by pro ně byla náročná, dostávají knížku na slavnostním matiné v Knihovně Jiřího Mahena v Brně, kam také přijíždějí pravidelně tvůrci knihy.

Projekt byl oceněn Zlatou stuhou 2009 za nakladatelský počín.

Zmizelá škola / Daniela Krolupperová; ilustrace Eva Sýkorová – Pekárková – 1. vyd. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 2010. – 46 s. ISBN 978-80211-0615-4

Prvňáčkovi Ondrovi se nechce do školy, protože mu nejde čtení. Jednoho dne potká černokněžníka, který mu navrhne, že mu splní jedno zlobivé přání. A tak si Ondra přeje, aby škola zmizela. Co se dělo dál a jak Ondra nakonec dokázal, že se zmizelá škola vrátila na své místo, se dočtou děti ve veselém příběhu plném kouzelných dobrodružství. Neprodejná publikace, vydaná v rámci projektu Už jsem čtenář – Knižka pro prvňáčka.

Zpracovala Ivana Hutařová

Veškeré další informace nejen o knížkách v této příručce naleznete na www.npkk.cz.